

## Mõtisklus James MacMillani teosest “Stabat mater”

Käisin 18. aprillil Pauluse kirikus James MacMillani “Stabat Mater” kuulamas. Esitasid Tallinna Kammerkoor ja Eesti Filharmoonia Kammerorkester, dirigeeris Tõnu Kaljuste. Muusikateose aluseks on 13. sajandist pärit luuletus (teksti autor teadmata), mis kirjeldab Jeesuse ema läbielamisi oma poja risti jalamil. Kontserdile tegi sissejuhatuse Pauluse kiriku koguduse õpetaja Kristjan Luhamets, kes rääkis Suurest Reedest eesootava kontserdi valguses. Kirikuõpetaja sõnad, et kes meist ei tunneks kaasa emale, kes leinab oma poega, puudutasid mind. Oli äärmiselt tähendusrikas, et sain Suurel Reedel sellist teost kuulata. Kirikuõpetaja sõnavõtt aitas häälestuda kontserdiks.

Alguses kõlas Bachi teos Moosese raamatu tekstile “Ich lasse dich nicht”, mis täispikas tõlkes tähendab “Ma ei jäta sind, siis õnnistad sa mind”. See teos väljendab meeleheidet, kannatust, jäägitut usku ning kirjeldab palvet saada Jumala õnnistus, näiteks nagu ütleb teose pealkiri ja viimased read:

*“Ma olen vilets inimlaps  
ja maapeal pole mul lohutust.”*

“Ich lasse dich nicht” oli hea eelmäng, sest Bachi ja MacMillani teosed on sarnased. “Stabat materi” IV osas “Luba mul kanda Kristuse surma” väljendub Kristuse ema visadust ja pühendumust kannatada koos oma pojaga.

*“Luba löökidel mind haavata,  
luba mul ristist joobuda,  
ja Poja valatud verest!”*

Mõlemad teosed toovad esile usu ja jumaliku ühenduse otsimise kannatamise kaudu. Minu jaoks “Stabat mater” tähendabki kannatamist. MacMillani teos on universaalne, sest meid ühendab kehaline kogemus ning kannatused, mis on osa iga inimese elust.

“Stabat materi” tekst on sügavalt vaimulik. Ma pole usklik, kuid tunnetan selle teksti pühadust ning imetlen helilooja võimet kirjutada valu ja äng muusikasse. Mulle tundus, et muusika lainetas nagu meri: kord oli tormiline, isegi katastroofiline tõus, siis vaikne, kuid väga salakaval mõõn. Kujutluspilt tekkis kokkuvarisenud emast, kelle hingepiinad olid muusikaga väga hästi edasi antud. Kava üks autoritest Virge Joamets tõi välja, et teose tellis heategevusorganisatsioon Genesis Foundation, tellimust ajendas mõte, et maailmas, kus on keemiarelvad ja sõjakolded oma julmustega, on kujutlus emast kui tingimusteta armastuse allikast eriti oluline. Ma arvan, et teose eesmärk rõhutada armastust on oluline eriti tänapäeva

heaoluühiskonnas, kus kõik on kergesti kättesaadavad, kuid ometi on inimesed väga üksikud. Lisaks motiiv “ema leinamas oma poega” on vägagi aktuaalne, sest teateid oma poja hukkumisest sõjas, saavad emad üle terve maailma.

“Stabat materit” kuulates tekkis tühjuse, kohati isegi lootusetuse tunne. Minnes teose algstekstist kaugemale ja tunnetada vaid muusikat, siis minu jaoks peegeldab teose valu meie tänapäeva. Elame maailmas, kus tarbimine on saanud elamise mõõdupuuks. Liiga palju asju tekitab müra. Ka muusikas oli tajuda seda müra ja üleküllust, teravaid kontraste ning vaikuse ja kaose vaheldumist. Küsisin iseenda käest, kas meil on inimkonnana lootust? Mulle tundub, et IV osas hajub äng tasapisi vaikseks leppimiseks ja palveks jõuda kunagi kuhugi paremasse kohta:

*“Kristus, kui on aeg siit minna,  
luba mul Ema eestkostel jõuda  
võidupalmiini”*

*Kui kord ihu sureb,  
luba, et hingele antaks jõuda  
paradiisi kirikusse! Amen.”*

Seega, isegi suurima valu keskel, ei kao usk paremasse tulevikku. See on lootus, et inimesel on ikka võimalik leida tee rahuni, seni kuni me ei lõpeta proovimist olla iga päev parem. Inimkonnal on lootust.

Imetlen kultuuritöötajaid, kes kunsti nimel elavad üle vaimselt rusuvaid teoseid või rolle. Dirigent, koor ja kammerorkester esitasid Bachi teost “Ich lasse dich nicht” ning MacMillani “Stabat materit” hingestatult ja külmavärinaid tekitava usutavusega.

Tänapäeva kiirest maailmast on oluline võtta vahel paus. “Stabat mater” andis võimaluse võtta aeg ja kuulata nõudlikku, mõtlemapanevat teost ja sügavat esteetilise rahuldust pakkuvat teost.

Eleanor Kollist (vanus 18), Elva gümnaasium, juhendaja Merike Allik